

POSTANOWIENIE

Dnia 27 czerwca 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Henryk Gradzik (przewodniczący)

SSN Kazimierz Klugiewicz (sprawozdawca)

SSN Zbigniew Puskarski

w sprawie **M. K.**,
po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu,
w dniu 27 czerwca 2017 r.,
wniosku pełnomocnika wnioskodawcy,
o wznowienie postępowania, zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu
Apelacyjnego w (...) z dnia 15 czerwca 2016 r., sygn. akt II AKa (...),
zmieniającym wyrok Sądu Okręgowego w Ś. z dnia 4 lutego 2016 r., sygn. akt III
Ko (...),

p o s t a n o w i ł:

- 1. oddalić wniosek;**
- 2. kosztami sądowymi postępowania wznowieniowego, w tym
wydatkami w kwocie 20 zł, obciążyć wnioskodawcę M. K..**

UZASADNIENIE

M. K. złożył wniosek do Sądu Okręgowego w Ś. o zasądzenie na jego rzecz od Skarbu Państwa stosownego odszkodowania (które ostatecznie określił na około czterdzieści osiem milionów złotych) z tytułu niewątpliwie niesłusznego tymczasowego aresztowania w postępowaniu prowadzonym przez Prokuraturę Rejonową w W..

Sąd Okręgowy w Ś. wyrokiem z dnia 4 lutego 2016 r., sygn. akt III Ko (...), na podstawie art. 552 § 4 k.p.k. (w brzmieniu obowiązującym przed dniem 1 lipca 2015 r.) zasądził od Skarbu Państwa na rzecz wnioskodawcy M. K. kwotę

89.957,79 zł tytułem odszkodowania za niewątpliwie niesłuszne tymczasowe aresztowanie wnioskodawcy w okresie od 13 do 29 grudnia 2000 r., w sprawie Sądu Rejonowego w W., sygn. akt II K (...), wraz z ustawowymi odsetkami od daty uprawomocnienia się wyroku; w pozostałym zakresie wniosek oddalił.

Sąd Apelacyjny w (...) wyrokiem z dnia 15 czerwca 2016 r., sygn. akt II AKa (...), zmienił ww. wyrok Sądu Okręgowego w Ś. w ten sposób, że podwyższył zasądzone od Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Ś. na rzecz M. K. odszkodowanie do wysokości 153.115,56 zł (sto pięćdziesiąt trzy tysiące sto piętnaście złotych pięćdziesiąt sześć groszy) z ustawowymi odsetkami od dnia 8 czerwca 2016 r., a w pozostałym zakresie zaskarżony wyrok utrzymał w mocy.

Sąd Najwyższy postanowieniem z dnia 23 lutego 2017 r., sygn. akt V KK 305/16, oddalił jako oczywiście bezzasadną kasację pełnomocnika wnioskodawcy M. K., od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 15 czerwca 2016 r., sygn. akt II AKa (...).

W piśmie z dnia 20 marca 2017 r. M. K. podniósł, że Prezes Sądu Okręgowego w Ś. nie jest organem uprawnionym do reprezentacji Skarbu Państwa w sprawie o odszkodowanie w postępowaniu karnym, co spowodowało rażące naruszenie art. 554 § 3 k.p.k. poprzez brak organu uprawnionego do reprezentacji Skarbu Państwa w procedurze rozpoznania wniosku o odszkodowanie i zadośćuczynienie.

Tożsamą okoliczność podniósł pełnomocnik wnioskodawcy M. K. we wniosku o wznowienie postępowania z dnia 24 kwietnia 2017 r., w którym na podstawie art. 6 ust. 1 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności, art. 2 i 45 ust. 1 Konstytucji oraz art. 542 § 1 k.p.k., art. 401 pkt 2 k.p.k., art. 407 § 1 k.p.c. w zw. z art. 558 k.p.k. i art. 544 § 2 k.p.k. wniósł o wznowienie postępowania w sprawie M. K. i uchylenie wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 15 czerwca 2016 r., sygn. akt II AKa (...), oraz poprzedzającego go wyroku Sądu Okręgowego w Ś. z dnia 4 lutego 2016 r., sygn. akt III Ko (...), a także o przekazanie sprawy M. K. do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Ś.. W uzasadnieniu wniosku pełnomocnik wnioskodawcy wskazał, że Skarb Państwa jako strona procesu nie był w sprawie M. K. w ogóle reprezentowany w sądowym postępowaniu odszkodowawczym.

Prokurator Prokuratury Krajowej w piśmie z dnia 23 maja 2017 roku wniósł o oddalenie wniosku pełnomocnika wnioskodawcy M. K..

Sąd Najwyższy rozważył, co następuje.

Wniosek pełnomocnika wnioskodawcy M. K. o wznowienie postępowania okazał się niezasadny i z tego powodu podlegał oddaleniu.

Przed wszystkim wskazać należy, że pełnomocnik wnioskodawcy złożył wniosek o wznowienie postępowania „na wniosek bądź z urzędu”, co czyni koniecznym przypomnienie, że zgodnie z art. 542 § 3 k.p.k. postępowanie wznowia się z urzędu tylko w razie ujawnienia się jednego z uchybień wymienionych w art. 439 § 1 k.p.k. Z uwagi na to, że we wniosku nie podniesiono jakiegokolwiek podstawy z art. 439 § 1 k.p.k. Sąd Najwyższy nie potraktował wniosku jako inicjatywy opartej o treść art. 9 § 2 k.p.k., a jako właśnie wniosek o wznowienie postępowania.

Niezależnie od tego zwrócić należy jednak uwagę, że pełnomocnik wnioskodawcy oparł wniosek o wznowienie postępowania na podstawie art. 401 pkt 2 k.p.c., wskazując że Skarb Państwa jako strona procesu nie był w sprawie M. K. w ogóle reprezentowany w sądowym postępowaniu odszkodowawczym. Nie wnikając w trafność tego twierdzenia oraz argumentów zawartych w uzasadnieniu wniosku o wznowienie postępowania wskazać należy, że po stronie wnioskodawcy brak jest *gravamen* co do podniesienia zarzutu braku należytej reprezentacji po stronie Skarbu Państwa. W orzecznictwie Sądu Najwyższego prezentowane jest bowiem trafne stanowisko, że możliwość żądania wznowienia postępowania z powodu nieważności wywołanej brakiem należytej reprezentacji bądź pozbawieniem możliwości działania dotyczy tylko tej strony, która była nienależycie reprezentowana, gdyż tylko taka strona może się znaleźć w sytuacji, o której mowa w art. 407 k.p.c., tj. dowiedzieć się o wyroku (zob. np. postanowienia SN: z dnia 19 listopada 2003 r., V CZ 111/03, LEX nr 168298; z dnia 11 czerwca 2008 r., V CZ 34/08, LEX nr 424345; z dnia 30 września 2008 r., II CZ 67/08, Biul. SN 2008, nr 12, poz. 8; z dnia 14 stycznia 2015 r., I CZ 114/14, LEX nr 1650274; z dnia 20 marca 2014 r., II CZ 111/13, LEX nr 1458822; M. Manowska (red.), Komentarz do art. 401 Kodeksu postępowania cywilnego, LEX 2015, teza 10).

Ponadto, jak wynika z art. 401 pkt 2 k.p.c., można żądać wznowienia postępowania, jeżeli skutek naruszenia przepisów prawa strona była pozbawiona

możliwości działania; nie można jednak żądać wznowienia, jeżeli przed uprawomocnieniem się wyroku niemożność działania ustała (*zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 30 listopada 2016 r., III CZ 51/16, LEX nr 2188227*). Powyższe oznacza, że brak możliwości działania jako podstawa wznowienia musi istnieć aż do chwili uprawomocnienia się orzeczenia. Z akt przedmiotowej sprawy wynika natomiast, że Prezes Sądu Okręgowego w Ś. został prawidłowo powiadomiony o terminie rozprawy apelacyjnej (*zob. k. 3102, 3107, 3118*) i wiedział o toczącym się postępowaniu (*k. 3111*). Wskazać także należy, że zgodnie 407 § 1 k.p.c. skargę o wznowienie wnosi się w terminie trzymiesięcznym, a termin ten liczy się od dnia, w którym strona dowiedziała się o podstawie wznowienia. Jakkolwiek bieg terminu określonego w art. 407 k.p.c. nie może się rozpocząć się przed uprawomocnieniem się orzeczenia, które w omawianej sprawie miało miejsce 15 czerwca 2016 r., to biegu terminu do wniesienia skargi o wznowienie postępowania nie przerywa wniesienie kasacji.

O ile rzeczywiście, po nowelizacji dokonanej ustawą z 27 września 2013 r., stosownie do treści art. 554 § 3 k.p.k. (w brzmieniu obowiązującym od 1 lipca 2015 r. do 14 kwietnia 2016 r.) o terminie rozprawy zawiadamiało się organ uprawniony do reprezentowania Skarbu Państwa oraz prokuratora, przesyłając odpis wniosku, to jednak żaden z tych organów nie wnosił skargi o wznowienie postępowania.

Z tych względów uznać należało, że w realiach przedmiotowej sprawy wniosek M. K. o wznowienie postępowania z powodu nieważności wywołanej brakiem należytej reprezentacji Skarbu Państwa nie zasługiwał na uwzględnienie.

Mając zatem powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy orzekł jak w części dyspozytywnej postanowienia, obciążając wnioskodawcę kosztami sądowymi postępowania wznowieniowego (art. 639 k.p.k.).

